

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3

Nr.

Wilno, dnia 26 października 1931 r.

542

T r e ś ć n u m e r u :

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

	K r o n i k a .	Dział.	Str.
1. Minister Zaunius o problemie wileńskim.-		I.	1.
2. Organ politycznych emigrantów litewskich a wyrok haski.-		"	"
3. Urzędówka lotewska o artykule "Il.Kur.Codz." w sprawie wyroku w procesie dyneburskim.-		"	2.
4. "Izwiestija" o wypadkach w Letgalji.-		"	"
5. Wyrok haski a prasa niemiecka.-		"	"
6. Echo broszury Studnickiego w "Lietuvos Aidas"		"	"
7. Przedruk artykułu "Czasu" w sprawie wyroku haskiego w "Lietuvos Aidas".-		"	"
8. Prasa tylżycka o koncercie chóru Litewskiego Związku Strzeleckiego.-		"	"
9. Państwa bałkańskie a nadbałtyckie w ujęciu "Jaunakas Zinas".-		"	"

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

K r o n i k a .

10. Pokrycie banknotów litewskich.-	II.	3.
11. Stan Akademji Rolniczej w Datnowie.-	"	"
12. Sprawa budownictwa rządowego w r.b.-	"	"
13. Import i eksport litewski we wrześniu.-	"	"
14. Powodzenie litewskiego lita w Berlinie.-	"	"
15. Spadek cen bekonów.-	"	"
16. Pierwsza partja cukru krajowego.-	"	"
17. Budowa automatycznych stacyj telefonicznych w Kownie i Kłajpedzie.-	"	"
18. Sytuacja banków na Litwie.-	"	4.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

19. Projekt wyborów do sejmu.-	III.	5.
20. Obywatelska praca nauczycieli ludowych.-	"	"
21. Sprawa uniformów urzędników litewskich.-	"	"
22. Zaciętrzewienie partyjne w uniwersytecie.-	"	"
23. Uroczystość studentów-harcerzy w Kownie.-	"	"
24. Minifestacja polityczna w Poniewieżu.-	"	"
25. Liczba obcokrajowców na Litwie.-	"	6.
26. Reforma ustawodawstwa fabrycznego.-	"	"
27. Sprawa wyborów do Kas Chorych.-	"	"
28. Pierwszy film litewski.-	"	"
29. Zmiana ustawy o podatku od rozrywek.-	"	"
30. Sprawa rewizji w lokalu atejtininków.-	"	"
31. Sprawa następstwa prof.Romera w Radzie Państwa.-	"	"
32. Nowa grupa polityczna.-	"	7.
33. Skargi kupców z powodu ograniczenia wyjazdów zagranicę.-	"	"
34. Zwolnienie z więzienia właściciela spalonej fabryki.-	"	"
35. Wyjazd Voldemarasa do Ameryki.-	"	"
36. Sprawa bankructwa "Ukininku Sajungai".	"	"
37. Zachwiana sytuacja biur emigracyjnych.-	"	"
38. Projekt wzniesienia domu akademickiego.-	"	"
39. Ukaranie redaktora "Darbininkasa".-	"	"

-oś-

---oooOooo---

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a .

Minister Zaunius o problemie wileńskim. "Kön.Allg.Ztg."/Nr.499/ zamieszcza wywiad prasowy z litewskim ministrem Spr.Zagr.Zauniusen w sprawie znaczenia opinii Trybunału Międzynarodowego w Hadze, odnośnie kwestji tranzytowej na linii kolejowej Landwarów-Koszedary:

Polska dążyła do tego, ażeby Litwa otworzyła komunikację na linii kolejowej Landwarów-Koszedary. Linja ta miała przed wojną pewne znaczenie międzynarodowe. Przez otwarcie tej linii nastąpiła by dyskusja o konsulatach, przedstawicielstwie dyplomatycznym i innych atrybutach normalnych stosunków. W ten sposób zapanowałby stopniowo stan pożądany przez Polskę. Niezależnie od opinii haskiej niepodobna przypuścić, by Polska miała porzucić swą politykę zalegalizowania stanu obecnego.

Celem polityki litewskiej stało się przeciwstawienie wszystkim tym wysiłkom Polski i utrzymanie praw litewskich przed światem.

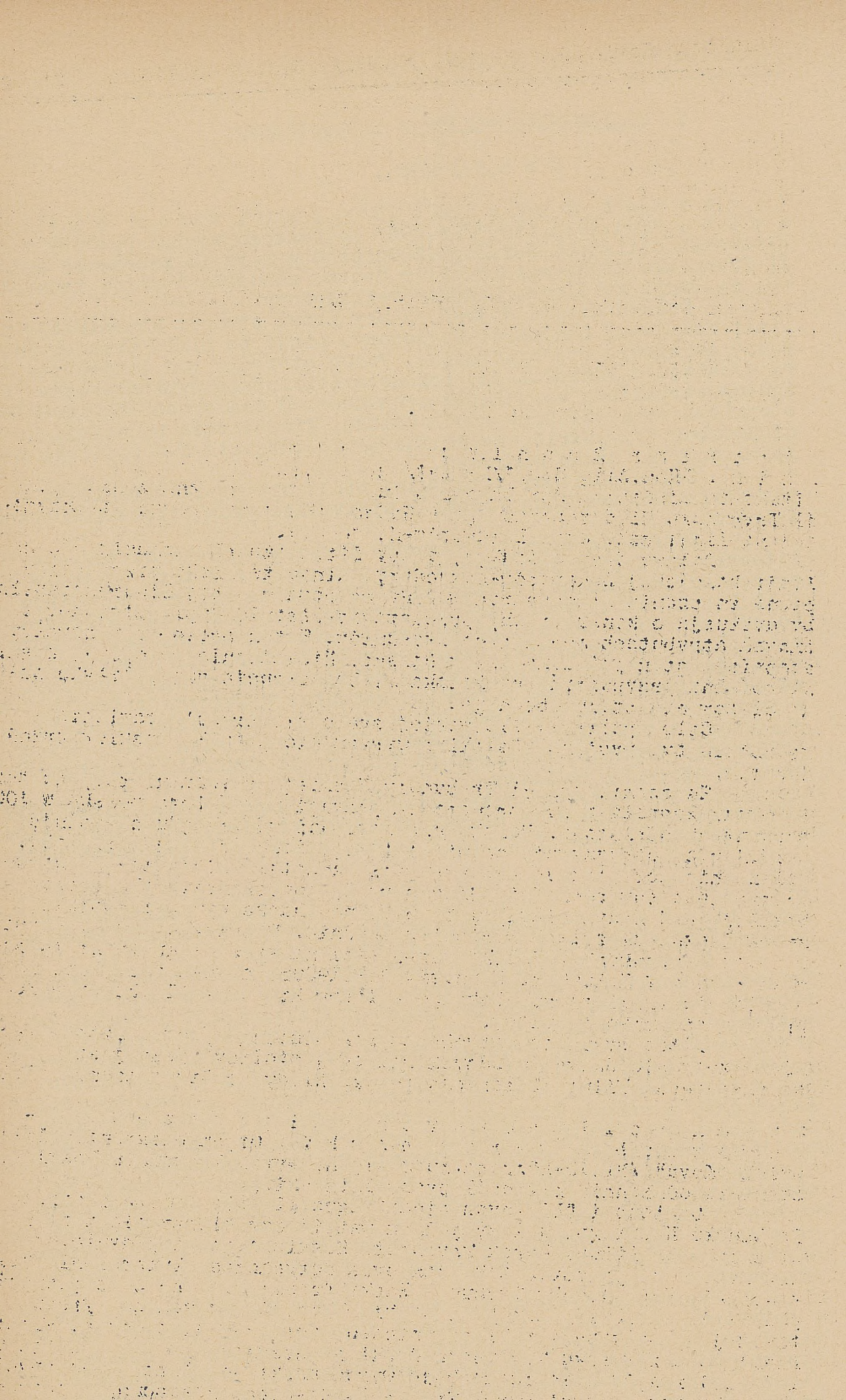
Znaczenie opinii Trybunału Haskiego polega na tem, że teza litewska została w 100 procentach przyjęta, zaś teza polska w 100 procentach odrzucona. Polska nie może już ze względu na opinię z 15.X.r.b. utrzymywać, że nie istnieje żadna kwestja wileńska. Polska nie może też uważać wysuwania kwestji wileńskiej za naruszanie swej suwerenności. Mimo uchwały Konferencji Ambasadorów istnieją w dalszym ciągu, jak to opinja haska wyraźnie ustala, ~~na~~ okoliczności z 1920 r. również obecnie. W związku z tem, Litwa w swych stosunkach z Polską znowu stoi na stanowisku traktatu suwalskiego z 7.X.1920 r. W dn. ~~10~~ 9.X.1920r. a więc w dwa dni po podpisaniu traktatu suwalskiego Żeligowski popełnił akt pogwałcenia prawa w stosunku do Litwy.

Litwa wysuwała dotychczas swą słuszną sprawę. Litwa nigdy nie przestanie dążyć do odzyskania swej stolicy, jaka jest zgodnie z konstytucją Wilno. Zwłaszcza teraz, kiedy na Litwa mocną podstawę.

Organ politycznych emigrantów litewskich a wyrok haski. Organ emigrantów litewskich "Kova" /Nr.19-20/zapatrjuje się na wyrok Trybunału Haskiego zupełnie odmiennie niż ogół prasy litewskiej:

Smetona i "Lietuvos Aidai" ogromnie się cieszą z wyroku Trybunału Haskiego. Należy jednak wątpić czy cieszy się w równym stopniu cała Litwa. Wyrok Trybunału Haskiego głosi jedynie, że wszystko może pozostać tak, jak było dotychczas. Twierdzenie "Lietuvos Aidai", jakoby Trybunał Haski "zadał poważny cios pozycji polskiej w sprawie Wilna", jest kłamliwe. Ani z samego wyroku, ani też z jego motywacji takiego wniosku wyciągnąć niepodobna. "Liet. Aid." chce z wyroku Trybunału Haskiego uczynić wyłom w kwestji wileńskiej i świadomie rodmuchuje wyrok haski do olbrzymiego zwycięstwa. W rzeczywistości wyrok Trybunału Haskiego notabene, niezobowiązujący Ligi Narodów, pozwala z punktu widzenia prawnego na utrzymanie obecnego stanu rzeczy z Polską. Skoro się przypomniał że nie Polska tę sprawę wysuwała i że z powodu stanu obecnego cierpi zarówno Wileńszczyzna jak też cała Litwa niepodległa, niema najmniejszych powodów do radości i do wyciągania daleko idących wniosków.

Wprawdzie cieszyć się należy, że w Hadze decyduje nie pięć a sprawiedliwość. Nie wolno jednak zapominać, że kwestja wileńska nie jest kwestją prawną a polityczną, uzależnioną od całego szeregu okoliczności. Wyrok haski rozwiązania kwestji wileńskiej nie przypiesza, podobnie jak nie pogrzebałby tej kwestji wyrok o innem brzmieniu. Wie o tem dobrze rząd litewski, lecz ze względu na politykę wewnętrzną rodmuchuje wyrok do rozmiarów olbrzymiego zwycięstwa i nienal odzyskania Wilna. Obecnie, kiedy się organizuje pogrom czynnych działaczy chrześc. demokracji, rząd litewski stara się wyolbrzymianiem wyroku Haskiego zagłuszyć głos protestu przeciw aresztom.

Urzędówka łotewska o artykule "Il. Kur." Codz. w sprawie wyroku w procesie dyneburskim. W związku z art."Il.Kur.Codz.", w którym pismo to nazwało wyrok w procesie dyneburskim aktem prowokatorskim, zaś cały proces zainscenizowaną akcją przeciwpołską, urzędówka łotewska "Brihwa Zeme" pisze co następuje: "O ile można mówić o prowokacji, to należy się jej dopatrywać wyłącznie w art. "Il.Kur.Codz.", który insynuuje rządowi łotewskiemu inscenizację akcji antypolskiej. Należy mocno wątpić, czy tego rodzaju wystąpienia pism polskich mogą rozwijać w społeczeństwie łotewskim myśl że w interesach Łotwy leży przyjazne współżycie z Polską".

Wzmiankę swą zaopatruje urzędówka łotewska w znamienny tytuł: "Bezwstydne napaści prasy polskiej na rząd łotewski".

"I z w i e s t i j a" o wypadkach w Letgalji. Jak podają "Lietuvos Žinios"/Nr.240/, "Izwiestija" w związku z wypadkami w Letgalji /proces Polaków/, piszą, że wypadki te spowodowane zostały niezadowoleniem Łotyszów z ekspansji imperjalizmu polskiego. Walka z tą ekspansją jest walką przeciwko możliwej ze strony polskiej próbie zagrabienia pewnych powiatów łotewskich. Imperjaliści polscy muszą, zdaniem "Izwiestij", nabrać przekonania, że ich ekspansywna polityka nad Bałtykiem ma strony bardzo niedogodne.

Wyrok haski a prasa niemiecka. Jak podaje "Liet.Aid." /Nr.240/, gazeta niemiecka "Der Jungdeutsche Orden" pisze w sprawie wyroku haskiego co następuje: "Litwę ogarnęła niezwykle doniosłego wypadku w dn.15 października 1931 r. Wyrok haski wypadł całkowicie na korzyść Litwy i potwierdził jej stanowisko w tej sprawie. Każdy znawca i uważny obserwator stosunków ~~na~~ w Europie Wschodniej nie może nie pozdrowić narodu litewskiego. Krok polski z przed 11 lat jest niewątpliwie pogwałceniem praw małego, bezbronnego państwa. Słuszne rozwiązanie tego aktu przemocy jest pożądane nie tylko ze względu na interesy pokrzywdzonej Litwy, lecz i dla idei sprawiedliwości. Zatarg polsko-litewski dotyczy nie tylko Litwy, lecz żywotnych interesów wszystkich niemal państw wschodnioeuropejskich. Wyrok haski oznacza wielkie wzmocnienie międzynarodowego stanowiska Litwy w jej walce o naprawienie gwałtu wileńskiego.

Echa broszury Studnickiego w "Lietuvos Aidas". Jak podaje "Liet.Aid." /Nr.240/, "jeden z najczynniejszych głosicieli imperjalizmu polskiego Studnicki, który odegrał niepoślednią rolę w akcji gwałtu Żeligowskiego", wydał broszurę o wschodnich ziemiach polskich. M.in.zdaniem Studnickiego, Kurlandja winna być włączona do Polski.

Przedruk artykułu "Czasu" w sprawie wyroku haskiego w "Lietuvos Aidas". "Liet.Aid." /Nr.240/ zamieszcza dosłowny przedruk artykułu karkowskiego "Czasu" w sprawie wyroku haskiego, nie zaopatrując przedruku tego żadnym komentarzem.

Prasa tyłżycka o koncercie chóru Litewskiego Związku Strzelckiego. "Lietuvos Aidas" /Nr.240/ zamieszcza obszernie sprawozdanie z pobytu chóru Związku Strzelców Litewskich w Tyłży, gdzie odbył się koncert chóru. Prasa tyłżycka /"Tilsiter Zeitung", "Naujasis Tilžės Keleivis"/ wyraża się o koncercie z całym uznaniem.

Państwa bałkańskie a nadbałtyckie ujęciu "Jaunakās Zinās". Łotewskie "Jaunakās Zinās", pisząc o konferencji państw bałkańskich, zaopatrują swój artykuł w wymowny tytuł "Bałkany mogą to, czego nie mogą państwa nadbałtyckie".

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

K r o n i k a .

P o k r y c i e b a n k n o t ó w l i t e w s k i c h . Jak podaje "Siegodnia" /Nr.294/, pokrycie banknotów litewskich w złocie i walutach zagranicznych wynosi obecnie 80%. W związku z tem, jak komunikuje organ Departamentu Finansów Litwy "Informacje Gospodarcze", rząd litewski w dalszym ciągu utrzyma złoty standart.

W związku z wysokim pokryciem banknotów, kurs lita mimo światowego kryzysu na zagranicznych rynkach pieniężnych nie uległ żadnym wahaniom.

S t a n A k a d e m j i R o l n i c z e j w D a t n o w i e . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.239/, stan Akademii Rolniczej w Datnowie przedstawia się obecnie jak następuje:

Akademja liczy w r.b. przeszło 200 studentów, przeszło 30 profesorów i drugie tyle osób z personelu młodszego. Studenci Akademii nie zajmują się żadnymi postronnymi pracami i nie mają pobocznych zarobków. W związku z tem, nauka odbywa się tu o wiele intensywniej niż np. w Uniwersytecie kowieńskim. Namiętności polityczne wśród studentów datnowskich przejawiają się w stopniu bezporównania mniejszym niż gdzieindziej.

S p r a w a b u d o w n i c t w a r z ą d o w e g o w r . b . Jak podaje "Echo" /Nr.283/, w r.b. rząd litewski nie zamierza rozpocząć większych robót budowlanych. Doprowadzone będą jedynie do końca rozpoczęte dawniej budowle.

I m p o r t i e k s p o r t l i t e w s k i w e w r z e ś n i u r . b . Jak podaje "Liet.Aid./Nr.237/, eksport litewski we wrześniu r.b. wyraził się cyfrą 23,8 milj.litów, zaś import - 26,1 milj.lt. bierny bilans handlowy wyniósł więc we wrześniu 2,3 milj.lt. W zestawieniu z eksportem sierpniowym r.b., eksport wrześniowy wzrósł o 2,3 milj.lt.

W ciągu pierwszych dziewięciu miesięcy r.b. eksport litewski wyraził się cyfrą 208,7 milj.lt./w tym samym okresie 1930 r. - 234,3 milj.lt./Import za 9 miesięcy r.b. wyniósł 218,8 milj.lt./za 9 mies.1930 r. - 233,9 milj.lt./.

P o w o d z e n i e l i t e w s k i e g o l i t a w B e r l i n i e . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.240/, lit litewski na giełdzie berlińskiej notowany jest wyżej niż dolar amerykański. Tak więc kurs dolara wynosił w Berlinie ostatnio 4,209, zaś kurs lita - 42,34/za 100 lt./.

W związku z tem, wielu obywateli Litwy wymienia posiadane dolary amerykańskie na lity.

S p a d e k c e n b e k o n ó w . Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.241/, na rynku londyńskim dał się zauważyć znaczny spadek cen na bekony /z 55-60 szylingów na 41-48 szylingów/. Dalsze widoki są pod tym względem również niepomyślne. Narazi to oczywiście dla producentów litewskich na duże straty.

P i e r w s z a p a r t j a c u k r u k r a j o w e g o . Jak podaje "Echo" /Nr.285/, przybyły do Kowna 3 wagony cukru, wyprodukowanego przez cukrownię krajową w Marjampolu.

Producenci buraków cukrowych uskarżali się dotychczas na niedostateczną ilość wagonów do przewiezienia buraków do cukrowni marjampolskiej. Izba Rolnicza zapewniła ostatnio producentów, że odtąd zaopatrywani będą w wagony regularnie.

B u d o w a a u t o m a t y c z n y c h s t a c y j t e l e f o n i c z n y c h w K o w n i e i K ł a j p e d z i e . Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.241/, Min.Komunikacji ogłosiło konkurs na budowę automatów telefonicznych w Kownie i Kłajpedzie. Wyeliminowano na ten cel 5 milj.litów.

S y t u a c j a b a n k ó w n a L i t w i e . Jak podaje "Echo" /Nr.285/, sytuacja banków na Litwie według miarodajnych informacji przedstawia się jak następuje: nerwowe nastroje, jakie się ujawniły w pewnym stopniu wśród posiadaczy wkładów w bankach litewskich tłumaczy się przyczynami wyłącznie psychologicznymi i niema podłoża realnego. Na nastroje te złożyły się: kryzys Donatbanku, spadek funta sterlingów i wiadomości o krytycznej sytuacji szeregu banków amerykańskich.

Nie należy zapominać, że banki zagraniczne zwłaszcza zaś amerykańskie udzielają krótkoterminowych kredytów dla wszelkiego rodzaju budownictwa: fabrycznego, kolejowego, miejskiego i t.d. W związku z tem przy nagłym zapotrzebowaniu wkładów łatwo wytwarza się kryzys. Bank może nie mieć strat, a jednak nie jest w stanie zaspokoić żądań właścicieli wkładów.

Zgoła inna sytuacja panuje w bankach litewskich. Przede wszystkim banki litewskie, nie rozporządzając nadmiarem kapitałów wybierały klientów jak najsolidniejszych. Banki udzielają ponadto tylko pożyczek krótkoterminowych na cele obrotów handlowych, nie zaś na długoterminowe inwestycje. Banki litewskie udzielają pożyczek najwyżej na 3 miesiące. Banki nie nabywały za pieniądze właścicieli wkładów nieruchomości i nie kupowały żadnych prywatnych akcji. Banki nie zajmują się handlem, nie prowadzą ryzykownych operacji i nie grają na giełdzie. W związku z tem banki nie ponoszą strat. Banki zużytkowują zyski na powiększenie kapitałów rezerwowych. Pozatem banki litewskie nie finansowały przedsiębiorstw zagranicznych i nie zaciągały pożyczek w zagranicznych bankach. W związku z tem, kryzys banków zagranicznych na bankach litewskich się nie odbił.

Bieżące rachunki banków kowieńskich wynoszą obecnie 37.996.000 lt., zaś stan kasy w bankach kowieńskich wyraża się cyfrą 5.866,000 lt. Według ustawy stan kasy powinien stanowić 15% rachunków bieżących t.zn. 5.699.400 lt. Wkłady terminowe wynoszą 40.060.000 lt.

Poza gotówką płynną w kasach, wkłady w bankach kowieńskich mają pokrycie w postaci krótkoterminowych weksli na 49.383.000 lt. i pożyczek z tytułu specjalnych rachunków bieżących na sumę 58.913.600 lt. Całe to pokrycie z łatwością daje się zrealizować, wynosząc łącznie 108.296.600 lt. na 78 milj. wkładów.

Ponadto banki litewskie posiadają 1. nieruchomości na 7.382,600 lt. 2. akcje Banku Litewskiego i Ziemskiego na 1.839.000 lt., 3. akcje różnych lokalnych towarzystw akcyjnych na 15.2 16.600 lt., 4. ruchomości na 1.040.800 lt.; ogółem 24.677.500 lt. Niezależnie od tego, członkowie Banku Spółdzielczego i Towarzystw Wzajemnego Kredytu ponoszą odpowiedzialność na łączną sumę 15.823 tys. lt. Odpowiedzialność ta jest zupełnie realna, gdyż członkami Banku Spółdzielczego są spółdzielnie w liczbie 100 z 40 tys. członków, wielcy i średni kupcy i t.d.

Kapitały własne banków kowieńskich wynoszą: zakładowy 26.197.200 lt., rezerwowy i inne 2.486.500 lt. Ogółem 29.683.700 lt. W ten sposób kapitały banków wynoszą 35% wszystkich wkładów. Gdyby więc nawet poniosły banki straty, to pokrywają je z kapitałów własnych.

Na czele banków litewskich stoją ludzie doświadczeni. Ponadto Ministerstwo Finansów stale przeprowadza ścisłą kontrolę i rewizje. Wszystkie większe banki kowieńskie codziennie przedkładają Inspekcji Kredytowej wykazy swych obrotów, niezależnie do bilansów miesięcznych i rocznych.

Na zmniejszenie wkładów w bankach wpłynął ożywiony ruch budowlany, wymagający dużych sum, oraz dążenie do pokrycia długów względem Anglii w funtach sterlingach, które spadły.

Działy też w tym wypadku przyczyny wyłącznie psychologiczne. Właściciele wkładów w bankach litewskich przez dziwne jakieś skojarzenie wyobrażeń zwracali uwagę nie na sytuację kraju, opartą na całkiem zdrowych zasadach, a tylko na kryzysy różnych banków zagranicznych zupełnie z Litwą niezwiązanych.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

W r o j e k t w y b o r ó w d o s e j m u . Jak podaje "Kon.Allg.Ztg." /Nr.493/, specjalna komisja Litewskiej Rady Stanu pracuje od pewnego czasu nad projektem wyborów do sejmiku.

O b y w a t e l s k a p r a c a n a u c z y c i e l i l u d o - w y c h . Jak podaje "Liet.Aid." /Nr.239/, litewscy nauczyciele ludowi powzięli projekt zajęcia się pracą obywatelską, polegającą na szerzeniu hasła oszczędności w masach ludowych, na wykorzenianiu pijaństwa, propagandzie samowystarczalności przemysłowej i t.d.

S p r a w a u n i f o r m ó w u r z ę d n i k ó w l i t e w - s k i c h . Jak podaje "Liet.Aid." /Nr.239/, wyłoniony został komitet, złożony z przedstawicieli różnych ministerstw, który rozpatuje sprawę wprowadzenia uniformów dla urzędników. Poglądy na sprawę uniformów nie zostały jeszcze uzgodnione.

Z a c i e t r z e w i e n i e p a r t y j n e w u n i w e r s y - t e c i e . Jak podaje "Liet.Aid." /Nr.239/, jeden z profesorów uniwersytetu kowieńskiego dr.B./Bistras?/ egzaminuje studentów uniwersytetu w lokalu redakcji "Rytasa", przyczem prowadzi z nimi rozmowy na tematy polityczne, jak np. na temat "prześladowania" katolików na Litwie.

U r o c z y s t o ś ć s t u d e n t ó w - h a r c e r z y w K o w n i e . Jak podaje "Liet.Aid." /Nr.239/, w tych dniach odbyła się w Kownie uroczystość studentów-harcerczy w związku z siedmioletniem istnieniem organizacji harcerskiej wśród studentów.

M a n i f e s t a c j a p o l i t y c z n a w P o n i e w i e - ż u . Jak podaje "Liet.Aid." /Nr.239/, w dn.18.X.r.b. odbyła się w Poniewieżu manifestacja polityczna w związku z sukcesem litewskim w Hadze. Po przemówieniach i gratulacjach odśpiewali poniewieżanie hymn narodowy oraz wystosowali odezwę p.t."Głos Poniewieża dla świata kulturalnego" o treści następującej: "Oto padło słowo świętej prawdy. Trybunał Haski przytaknął naszemu narodowi, ustosunkowaniu się naszemu do sprawy wileńskiej. Oto tryumfuje dziś prawda, a drży podstęp i oszustwo. Cały świat ujrzał w którą stronę przechyliła się szala prawdy w sprawie wileńskiej. Możemy dziś przeto śmiało wykrzyknąć z proroczym biskupem Baranowskim:

Nupuls kalnai, o slėneliai

Is ikels aukstybėn,-

Visos galybės eis dulkėn,

Silpnumas - galybėn.

Drebėk it tu, sunau siaurės,

Kruvon susitraukęs,-

Pats krisdamas pražuviman,

Musų nejtraukęs.

/Runą góry, a doliny się podniosą. Wszystkie potęgi upadną w proch, a słabość stanie się potęgą. Drżij i ty, synu północy. Skurczysz się cały i upadniesz w przepaść. Padając nie wciągniesz nas/.

Istotnie Polska padając w przepaść nas nie wciągnie. Dziś wyrok Trybunału Międzynarodowego zanknął ostatecznie Polaków wszystkie drogi na Litwę, a jednocześnie otworzył Litwie wszystkie drogi do Wilna. Nie dziś, to jutro wejdziemy naprawdę do Wilna.

Ten nasz sukces jest drugim naszym Grunwaldem. Jak pod Grunwaldem zniwiedziona została potęga odwiecznych naszych wrogów - Krzyżaków, tak dziś zniwiedzony został podstęp i nieprawość odwiecznych naszych wrogów - Polaków.

Polacy zgrabili koronę Witolda i grób witoldowy. Polacy usiłują podobnie jak Krzyżacy wyteć witoldowe dzieci. Oto w tych dniach padła nowa ofiara morderców polskich, policjant Kybartas. Tak oto naród polski po odzyskaniu niezawisłości wprowadza w życie, głoszone przez Mickiewicza idee mesjanizmu narodowego. Ten brat nasz, który padł od barbarzyńskiej ręki polskiej nie jest pierwszą ani ostatnią ofiarą naszą dla Wilna.

Dziś my wszyscy tu zebrani śmiało obwieszczamy całemu kulturalnemu światu słowa pieśniarza wileńskiego Waicziunasa:

Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim:
Truks kantrybė, ~~mes~~ apnaudas sirdį sugels,
Ir, kas musų, mes sukilsim ir paimsim,-
Musų brolių kaulai Vilnių prisikels..

/Ej, świecie, my bez Wilna się nie uspokoimy:
Zbraknie cierpliwości, rozczarowanie przeszyje serce,
Podniesiemy i weźmiemy to co nasze,
Kości naszych braci w Wilnie powstaną./
Następują podpisy.

L i c z b a o b c o k r a j o w c ó w n a L i t w i e . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.239/, liczba obcokrajowców na Litwie wynosi według oficjalnych danych 17.183. W tem 9.849 bez obywatelstwa, 3,144 z obywatelstwem niemieckiem 1407 z obywatelstwem łotewskiem, 342 z obywatelstwem U.S.A., 207 z obywat. czechosłowackiem, 115 - angielskiem, 106 - szwajcarskiem, 98 - sowieckiem, 91 - estońskiem i t.d.

Według zawodów obcokrajowcy dzielą się jak następuje:
2.345 - rzemieślników, 1.224 - rolników, 721 - kupców, 296 - nauczycieli, 113 - techników, 91 - duchownych, 87 - inżynierów, 47 - lekarzy. Ponadto 122 obcokrajowców pracuje w różnych biurach.

R e f o r m a u s t a w o d o s t w a f a b r y c z n e g o . Jak podaje "Echo" /Nr.283/, Min.Spraw Wewnętrznych przekazało Gabinetowi Ministrów projekt ustawy o wynajmie robotników fabrycznych. Projekt ten ma na celu usunięcie braków dotychczasowego ustawodawstwa fabrycznego na Litwie. Głównym brakiem tego ustawodawstwa był brak wyraźnych przepisów o rekompensatach robotników. Na tem tle pomiędzy pracodawcami a robotnikami wynikały częste konflikty. Nowa ustawa zabrania m.in. używania do pracy małoletnich do lat 14-tu oraz zakazuje pracy nocnej kobietom i mężczyznom do lat 18-tu.

S p r a w a w y b o r ó w d o K a s C h o r y c h . Jak podaje "Echo" /Nr.283/, odbywają się obecnie w całej pełni prace przygotowawcze do wyborów do Kas Chorych. Prowadzi się energiczną agitację przedwyborczą. W niektórych miejscowościach wybory się nie odbędą, gdyż zgłoszona została tylko lista robotników i pracodawców.

P i e r w s z y f i l m l i t e w s k i . Jak podaje "Echo" /Nr.283/, demonstrowany był w Kownie pierwszy litewski film p.t."Jaś i Anusia".

Z m i a n a u s t a w y o p o d a t k u o d r o z r y w e k . Jak podaje "Echo" /Nr.284/, Gabinet Ministrów przyjął w dn.20.X. zmianę ustawy o podatku od rozrywek oraz projekt ustawy o zakazie pracy nocnej w piekarniach.

S p r a w a r e w i z j i w l o k a l u a t e j t i n i n k ó w . "Lietuvos Aidas" /Nr.236/ podaje parę szczegółów uzupełniających w sprawie rewizji w lokalu atejtininków. Dokonano mianowicie rewizji u następujących studentów-atejtininków: Mikelunasa, Montvilky Palterajtisa, Matioszajtisa, Paulukonisa, Zwigulisa, Idzelewicza i Normontasa. U Mikelunasa, Montvilky i Palterajtisa znaleziono różne odezwę i pamflety K.A.K. U Matioszajtisa znaleziono oprócz pamfletów kilka memorjałów partji ch.d. U Paulukonisa wykryto odbitki nie-dopuszczonych przez cenzurę artykułów "Rytasa" U Zwigulisa znaleziono kilka pism biskupa poniewieskiego do księży. U Normontasa wykryto druki, zatytułowane: "Jak dążyć do celu, wytkniętego przez Episkopat?" Jest to zbiór instrukcyj K.A.K. dla księży. Instrukcje te, jak wiadomo, były w swoim czasie przyczyną różnych incydentów, a nawet bójek w świątyniach.

"Lietuvos Aidas" zaopatruje powyższe informacje w komentarz następujący: "Ciekawa rzecz, w jaki sposób pisma biskupa trafiły do studenta? Rewizja wykazuje, że ogromna większość studentów-atejtininków wciągnięta została w robotę K.A.K. Nasuwa się poważne pytanie, jak studentów tych z sieci K.A.K. wypłatać?

S p r a w a z a s t ę p s t w a p r o f . R o m e r a w R a d z i P a Ń s t w a . Jak podaje "Echo" /Nr.281/ na miejsce prof.Michała Romera, który, jak wiadomo, ustąpił z Rady Państwa, wysuwa się kandy-

daturę prof.Jurgutisa. Jednocześnie oczekiwane są dalsze zmiany w Radzie Państwa.

N o w a g r u p a p o l i t y c z n a . Jak podaje "Echo" /Nr.281/ powstał projekt utworzenia nowej grupy politycznej, złożonej z bardziej umiarkowanych krikszczioniów i tautininków. Grupa miałaby na celu znalezienie wspólnej platformy porozumienia. Grupa wydawałaby tylko tygodnik, którego redaktorem byłby ks.Kemeszys i dr.Keliotis.

S k a r g i k u p c ó w z p o w o d u o g r a n i c z e n i a w y j a z d ó w z a g r a n i c ę . Jak podaje "Siegodnia"/Nr.292/, odbyło się w Kownie w dn.20.X. liczne zebranie kupców w związku z ograniczeniem przez rząd wyjazdów zagranicę. Kupcy uskarżali się na to, że import na dla Litwy ogromne znaczenie i ograniczenie jego może odbić się zgubnie na handlu i ekonomice całego kraju. Importerzy nie mogą się obejść bez wyjazdów zagranicę, gdyż osobiście muszą otrzymywać towar i uzyskiwać lepsze warunki. Zebranie postanowiło prosić Departament Opieki Obywatelskiej o stosowanie dawnych przepisów, kiedy to wizy i paszporty zagraniczne wydawane były na podstawie zaświadczenia Izby Handlowej i Związku Kupców.

Uczestnicy zebrania debatowali ponadto gorąco nad sprawą zmniejszenia kredytów.

Z w o l n i e n i e z w i ę z i e n i a w ł a ś c i c i e l a s p a l o n e j f a b r y k i . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.240/, zwolniony został za kaucją 80 tys.lt. inż.Klikman, właściciel spalonej fabryki Vatolit, aresztowany, jak wiadomo, w swoim czasie, jako podejrzany o umyślne podpalenie fabryki. Śledztwo w tej sprawie toczy się w dalszym ciągu.

W y j a z d V o l d e m a r a s a d o A m e r y k i . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.240/, Voldemaras zapowiada, że po ukończeniu sprawy koron duńskich wyjedzie na parę lat do Ameryki.

S p r a w a b a n k r u c t w a "U k i n i n k u S a j u n g i". Jak podają "Liet.Žin." /Nr.240/, w dn.23 b.m. kowieński Sąd Okręgowy rozpatrywać zaczął sprawę bankructwa "Ukininku Sajungi".

Z a c h w i a n a s y t u a c j a b i u r e m i g r a c y j n y c h n a L i t w i e . Jak podają "Liet.Žin." /Nr.240/, sytuację biur emigracyjnych na Litwie uważać należy za mocno zachwianą w związku z kryzysem ekonomicznym i zmniejszeniem się emigracji do minimum. Do pogorszenia się sytuacji biur przyczynił się również dodatkowy podatek od zysków. Dotychczas biura emigracyjne płaciły podatek za karty okrętowe, sprzedawane na Litwie. Po rewizji jednak biur, dokonanych przez Departament Podatkowy, nałożono na biura podatek uzupełniający za 1929, 1930 i 1931 r. za karty okrętowe sprzedawane również zagranicą. W ten sposób niektórym biurom wypadło płacić do 100 tys.lt.tytułem podatku uzupełniającego.

W związku z ciężką sytuacją, niektóre biura od przyszłego roku już się zlikwidują, inne zaś połączą się w jedno lub dwa biura. Nie jest wykluczone, że we wszystkich państwach nadbałtyckich utrzyma się tylko jedno wspólne biuro emigracyjne.

P r o j e k t w z n i e s i e n i a d o m u a k a d e m i c k i e g o w K o w n i e . Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.240/, studenci uniwersytetu kowieńskiego wyłonili projekt wzniesienia domu akademickiego. W związku z tem, rozpoczęto w Kownie i na prowincji zbiórkę na cele budowy.

U k a r a n i e r e d a k t o r a "D a r b i n i n k a s a". Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.241/, ukarany został grzywną 50 lt. z zamianą na 2-dniowy areszt prof.Dowydajtis, redaktor odpowiedzialny organu Federacji Pracy "Darbininkasa" za umieszczenie zjadliwego artykułu przeciwko Cezarowi Piotrowskiemu, znanemu śpiewakowi i członkowi samorządu kowieńskiego.

B7